

Q.K.368,24.

X 1903 700 42.

In
6106

APOSPASMA CHRONOLOGICUM de tempore CAPTÆ A TURCIS URBIS CONSTANTINOPOLITANÆ

non minus utile, quam jucundum
lectu Eruditis,

imò in tantacaligine & ignorantia rerum Chronologicarum
hodie propemodum necessarium,

editum à

M. CASPARO HEUNISCHIO,
Suinfurtenſi, Ecclesiæ patriæ Ar-
chidiacono.

Anno Æræ Christianæ M DC LXI

Sumptibus Autoris

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

SCHLEUSINGÆ
EXCUDIT PETRUS SCHMIDIUS.

ABRACADABRA

ABRACADABRA

SYN ΘΕΩ.

I.

 Ncidimus, proh dolor! divinâ, eâque justa permissione, in eâtempora, quæ nihil propè aliud, nisi Turcas sonant. Alibi arcus ac pharetræ conspiciuntur, tela volant, acinaces vibrantur, cædibûsq; immanissimis replentur omnia: alibi nullæ, nisi de Turcis reprimendis, in medium consultationes afferuntur. Turcæ nomen (quid enim interest, Turcos, an Turcas dicas?) jam pueris quoq; vix triennibus familiare est, ut in ore perpetuò habeant. Imò Turcicis rebus occuparæ sunt omnes pñè officinæ Typographicæ. Alius universum hoc regnum tyrannicum ab ovo repetit, & ex historicorum narrationibus describit: alias machinas Turcarum, dolos & artes, quibus ad tantam perverterunt potentiam, eámq; adhucdum tutantur, atq; amplificare student, quò faciliùs declinari possint, manifestat. Sunt, qui ob oculos posito ingenti, quod nostris cervicibus imminet, periculo, languentes & quasi torpentes Christianorum animos ad arma fortiter capessenda excitant: sunt, qui panico terrore percusso in spei meliorem erigunt, ut actâ seriâ pœnitentiâ, divino nixi auxilio, de feliori hujus belli eventu minimè dubitent. Ita quod quisq; potest, pro talento divinitus sibi concredito, in communem utilitatem conferre satagit.

II. Pessimè autem omnium cum suis rebus, tum universæ reipublicæ Christianæ consuluit, tum religionis pristinæ, tum artis, quam didicit atq; exercuit, jam calumniis ac mendaciis suis in divini Verbi Confessores notissimus desertor, *D. Iohannes Schefflerus*: qui, nescio quibus furiis agitatus, ausus est, publico scripto, quod Turcicum appellat, (quo ipso verissimè *Proclamat nomen Graculus ipse suum*)

universam hujus mali causam atque originem in Lutheranos unicè conferre, ut quos ipsis Turcis quam similimos esse spurcissimo contendit ore; hoc ad summum persuadere cupiens, nisi Nos ad Ecclesiam Romanam postliminiò redeamus, nunquam posse Turcarum violentiæ resisti, sed universum Imperium Romanum ab illis subactumiri.

Mitto portentiloquia alia, quibus impium hominis (nisi simulacrum potius hominis dicendum est) scriptum scaret, veluti lacus ranis coaxantibus, & bufonibus ululantibus. Meritò ausum tam temerarium Vir quidam Clarissimus comparavit cum stultitia civium, qui oborto incendio, intermissâ curâ restinguendi, de autore ejus pervestigando anxiè, sed præpostorè solliciti sunt, vel aliis in alium culpam conferre annituntur. Quid enim sic promovetut aliud, nisi ut flammæ vicina quæq; loca corripient, & grassentur passim, ne restinguam amplius possint? Hoc igitur erat præcipuum, ut ardente proximo Ucalegone unusquisq; undas afferret, situlas, uncinos, scalas, & alia admoveret, atq; sic pro viribus allaboraret, ut flammis via intercluderetur, ne latius possent proserpere. Quanquam & suus est causas vel autorem incendii investigandi locus, sic tamen, ne restinguendi cura & labor interinittatur. Sed quemadmodum, si pro incendiario homo innocens, isque civis etiam à furiosa plebe comprehensus, in ardentes ædes conjiciatur, hoc nefario sanè piaculo tantum abest, ut remedium incendio afferatur, ut etiam ira Numinis & flamma tanto ferventiùs arsura & grassatura sit: sic dubium est nullum, si Schefflerus cum complicibus perrexerit, innocentes Lutheranos Turcici hujus incendii reosperagere, & sequiora in ipsos consilia agitare, quin hoc tandem pacto eventurum sit, quod ille absq; ratione ominatur. Sed Deus clementissimus ut avertat, seriis atq; humilibus precibus quotidiè rogamus.

IV. Factum est hac occasione, dum calumniis & mendaciis Schefflerianis satisficeret, ac in causas motuum Turcicorum, quæ vel venditantur, vel verè darentur, inquireretur, ut mentio inciderit captæ Urbis Constantinopolitanæ, unde nimirum potentia Turcica, ad tantum jam provecta gradum, cœpit magis magisq; consurgere. Probaturus enim Schefflerus, idolatriam & hæresin unicam Turcici super Christianos invalescentis jugi causam esse, p. 33. hoc etiam affert, quod dicta Vrbs ipsis Ferijs

Ferijs secundis Pentecostalibus, Festo scilicet Spiritus Sancti, (cujus aeternam
a Filio aequè ac a Patre processionem Græci tūm præcipue temporis fer-
vidè impugnabant) expugnata fuerit.

V. Quæ antiqua fabula est, quam Bellarminus quoq; arripuit lib. 2.
de Christo Cap. 30. & ult. sic scribens: *Ac ut intelligent causam exitij sui
esse pertinaciam in errore de processione Spiritus Sancti: in ipsis ferijs Spir-
itus Sancti capta fuit Constantinopolis a Turcis, Imperator occisus, & Imperi-
um omnino extinctum.* Nam, ut probat Gerardus Mercator in sua Chronolo-
gia, anno 1452. die 28. Maji indixit Mahumetes exercitu suo ultimam oppri-
gationem, & sequenti die Constantinopolim cepit. Illo autem anno fuit Pen-
tecostes die 28. Maji, ut planum est ex aureo numero, & litera dominicali, un-
de Festa mobilia investigantur. Erat enim Auricus Numerus 9. & Litera
dominicalis A. Hæc ille.

VI. Ego doleo, quòd Mercatoris Chronologiam ad manus non ha-
beam, ut possem cognoscere, hæcçine ille omnia scribat, nec ne. Nam
quæ alias in istum autorem laudes conferuntur, quām diligens Chrono-
logus fuerit, quām peritus Astronomus, ea vix permittunt, ut credam,
quòd tantoperè erraverit. Credunt tamen, quæ Bellarminus è Mer-
catore scribit, etiam Gretserus, Cornelius à Lapide, alii. Sabellicus quoque
Lib. 6. Ennead. 10. Constantinopolin a Mahomete II. die Pentecostes
expugnatam esse Anno 1452. scribit: nec non Blondus, & Masseus, citatî
a Zuingero Theat. Vitæ Human. Vol. 24. f. 4031. Quos si autores fecutus
Bellarminus fuisset, non esset equidem, quod mirarer.

VII. Sed eorum Autorum, qui non Anno 1452. sed sequente 1453.
captam esse Urbem unanimiter tradunt ac testantur, multò major est
numerus, insignior autoritas. Cyprianus, civis noster, ac decus Suisfur-
tense, in Vita Constantini Octavi pag. 524. posteaquam, quos Autores
habuerit, his indicasset verbis: *Scripsit de captivitate Constantinopolitana*
Ubertinus Puscillus, Civis Brixianus, cum ex hoc prælio Romanam evassisset,
versibus libellum. Nec non Joannes Bocatius de Cartaldo, ubi multa de
Turcis inseruntur, & alij Neoterici; mox ita inquit: *Vrbs Romæ semper
amula, paucissimis diebus dejecta ac crudeliter subversa, Anno nostræ Salutis
millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, quarto Calend. Iun.* Cita-
tur hujus rei testis a quibusdam & Aeneas Sylvius, qui num id alicubi,

secum ipse dissentiens, tradat, nec ne, dicere non habeo. Nam in Descriptione Europæ, Cap. 7. extremo, disertè ait: *Insignis hic annus fuit expugnatione Constantinopolitana, tam Christiano populo fœdus ac lugubris, quam Turcarum genti faustus laetusque, qui ab ortu Salvatoris Christi secundus & quinquagesimus supra millesimum quadringentesimum cucurrit.* Cito tamen Aenea, anno 1453. historiam hanc assignant Abr. Bucholzerus, Henr. Pantaleon, & recentiores alii. Quod ego inde ortum existimo, quòd inter epistolas Sylvianas legitur una, (quæ tamen non ab ipso, sed Venetorum Duce scripta est) ex qua hoc confirmatur, quemadmodum mox etiam producemus. Ad stipulantur autem veritati etiam Matthias Palmerius, Bonfinius, Leonclavius, Cranzius, Funccius, Beroaldus, Calvisius, Helvicus, &c.

IIX. Immota hujus veritatis, quòd non Anno 1452. sed 1453. & quidem nequaquam in Fériis Pentecostalibus capta Constantinopolis fuerit, fundamenta compendio refert Bucholzerus Indic. Chronol. ad Annum 1453. Chalcondylas, inquiens, habet annum 3. Mahometis, & 4. Constantini Palæologi, insuper exprimens diem Martis. Ungariæ Chronicum annotat feriam 3. post diem Corporis Christi. Nobis præter illa, quæ allegavimus, abundè satis est testimonij, quod Franciscus Foscari Venetiarum Dux in sua ad Fridericum Imperatorem Epistola (ea est in Epistolis AEneæ Sylvij 159.) expugnatam scribit Constantinopolim Maji (proximè elapsi) Et ejus literæ date sunt Anno 1453. Indictione prima (quæ concurrit An 1453.) 27. Iulij. Hæc paulò diligentius evolvenda sunt.

IX. Primo annus captæ Constantinopolis, juxta Chalcondylam Græcum, est tertius annus Machometis, sive, ut periti Linguæ Arabicæ hodie scribunt, Mohammædis II. quem annum etiam exprimit Matthias Palmerius Florentinus, qui Chronicum Eusebii, à Mattheo Palmerio usque ad annum 1449. continuatum, usque ad 1482. produxit, atque adeò his ipsis temporibus vixit. Si igitur hujus Mohammædis II. initium regnandi concordare deprehendi posset, de assignato tempore tanto minus dubitare liceret. Verum tanta est in barbari hujus Imperii serie perplexitas, ut vix duo autores in omnibus consentiant, quando hic vel ille Turcicus Imperator regnare cœperit, & quamdiu habenas Imperii tenuerit. Id videri potest ex hoc Parallelismo:

Impe-

Imperatores	Cuspin.	Func.	Zuing.	Pantal.	Calvis.	Helvic. è Scal.	Helvic. è Leoncl.
Turc.							
Othoman-nus.	A.C. 1250. reg. 10. an.		1300. 28.	1300. è Volat.	1297. ferè 30.	1297. 29.	1300. 29.
Orchanes.	22.	1328.	1328. 22.	1327. 22.	1327. 31.	1326. 31.	1328. 31.
Amurathes.	23.	1350.	1350. 23.	1349. 22.	1358. 32.	1356. 31.	1353. 30.
Pasaites, sive Pajazetes			1373. 26.	1376. 26.	1390. 10.	1389. 9.	1389. II.
Calapinus.		1398. 6.				capt.	capt. &c.
Islem.					ferè 4.		
Soleiman.					1403. 7.	1403. 7.	
Musa, sive Mose.					1410. 3. an. 3. m.	1410. 3.	
Machome-tus I.	17.	1399. 17.	1405 17.	1399. 17.	1413. 8.	1413. 8.	
Amurathes II.	40.	1416. 34.	1419. 31.	1413. 33.	1421. ferè 30.	1421. 31.	
Machome-tus II.	31. mor. A.C. 1481.	1450. 32.	1449. 32.	1450. 31.	1451. 31.	1452. 32.	

X. Calvis. scribit, Anno 1451. die 10. Februarij fer. 4. die 8. Muhamram, qui est primus mensis Turcarum, Amurathem mortuum esse, anno Hegi.

Hegiræ 855. In cuius rei fidem allegat Annales Turcicos, atq; tunc successisse ei Muhammedem filium. Hæc si ex Annalibus Turcicis, quos citat ille, certa sunt, tertioq; ejus anno capta est Urbs, quemadmodum ait Chalcondylas, non potest sanè res in alium, quam 1453. annum conferri, ut etiam factum à Calvisio. Antea nominatus sancte Palmerius Amorati mortem & Mahometi successionem in annum Christi 1451. confert, quin & annum captæ Urbis, regnie juxta tertium nuncupat.

XI. Cæterum de annis Hegiræ vid. *Calvisi Isagog Chronol. Cap. 12.* ex cuius tabulis ac methodo annus iste sic deprehenditur. Numerus annorum Hegiræ 855. proximè minor est 840. cui respondent Annæ Æræ Christianæ 1435. d. 354. m. 35. Residuum sunt 15. anni, 44. dies, 56. min. fer. 4. Hæc addita efficiunt annos Æræ Christianæ 1450. dies 398. & minuta 91. Si jam ex 60. minutis fiat dies, prodeunt dies 399. & minuta 31. Abjecto hinc, & Æræ Christianæ addito, anno Juliano 365. dierum & 15. minutorum, fit annus Christi 1451. unà cum 34. diebus & 16. minutis, quibus designatur 3. Febr. fer. 4. qua die & feria annus Hegiræ 855. incepit, quemadmodum Calvisius quoque ad eum annum annotavit. Haec tenus igitur primus character captæ Urbis Constantinopolitanæ satis confirmatus est. *Διάθεσις operationis talis est.*

An. Hegir.	An. Chr.	d.	f.
Resid. 15.	15.	44.	56
Prox min. 840.	1435.	354.	4.
		1.	35.
		399.	91.
		365.	4.
		15.	Subtr.
855.	1451.	d. 34. à Cal. Jan. 16.	f. 4.
Ann. Heg.	Ann. Chr.		

XII. Secundò perhibetur, annum captæ Constantinopolis fuisse quartum Constantini Palæologi. Intelligitur autem octavus hujus nominis, & ultimus Orientis Imperator Christianus. Ideo Chronologiam quoq; Græcorum Imperatorum, saltè ab eo tempore, quo Turcarum regnum invaluit, retexemus. Hic verò omnia sunt confusissima. *Funcius*, postquam Michaelis Palæologi initium constituisset anno Christi 1260. eique 35. annos attribuisset, ad annum 1295. sic annotat: *Andronicus & Michaelis*.

Michael Palæologi filii, Constantinopoli imperant. Horum tempora distincta non inveni. Ideo hanc lineam Turcorum Imperatoribus contradam, obiter iis indicatis, qui Constantinopoli imperarunt. Quin & Calvisius, qui sedulitate omnes videtur superasse, ad annum Christi 1341. in annis Johannis Palæologi & sequentium Imperatorum hærere se profitetur. Chalcocondylas enim, inquiens, quis scripsit res Græciae post Nicephorum, hoc anno desinentem, non adeò annotat tempora, igitur incertiora sunt, que in Græcis sequuntur. Videndum tamen, quid in hac incertitudine potioribus testimoniis consolidari possit. Ejus rei causâ diversam Imperatorum Græcorum & recensionem & Chronologiam ex variis autoribus hîc propono.

Imperat. Orient.	Zuинг. è Merc.	Pantal.	Beroal.	Calvis.	Helvic.	Helv. ex Onuphr. & Chalc.
Andronicus Sen. cum Michae- le F.	A. C. 1282. reg. 50.	1296.	1295.	1283.	1283.	
Andronicus Jun. Cantacuze- nus, tutor Joa.	1325. 13. 1338. 16.		1332. 13. 1345. 16.	1328. 13. 1341.	1328. 13. 1341.	
Joannes Palæol. Calo-Joan.	1354. 30.	1343.	1361.	ut vid. 50.	42.	
Andronicus III. al. IV.	1384. 3.		1391. 3.		1384. 3.	
Emanuel, Calo- Jo. F.	1387. 30.	1407.	1394. 30.	1392.	1387. 30.	
Joannes VII.	1417.				1417.	
Joannes II X.	3. an. 6. m. 1420. 24.	1432.	1423. 24.	1424. ferè 25.	1420. 24.	1425. 24.
Constantinus II X.	1444. 8.	1444.	1446. 8.	1448. 4. an. & aliq. m.	1444. 10.	1450. 4.

B

Hinc

Hinc apparet, cum quanta sit inter autores discrepantia, tum quantum nonnulli ab initio ultimi Imperatoris Orientis aberrent. Nam qui illud in anno 1444. vel 1446. collocant, eique octo annos assignant, eos certè falli omnino manifestum est. *Calvisius* autem, Laonicum Chalcondylam secutus, mortem Johannis Palæologi, qui Pater fuit Constantini, in annum 1448. collocat. Quô cùm certius nullum testimoniū habeamus, in eo meritò acquiescimus. Hujus igitur annus quartus & ultimus cum tertio Muhammædis II. atque adeò Christi 1453. concurrit.

XIII. Tertius captæ Urbis Constantinopolitanæ character, indicio Chalcondylæ & Chronicī Ungarici, est feria tertia, seu dies Martis, quæ consentientibus iis, qui à nobis alias abeunt, fuit dies 29. Maji, seu 4. Calend. Jun. Etiam si autem dictum Chronicō expressè testatur, fuisse hanc feriam tertiam post diem Corporis Christi, quô ipsò apertè eorum contradicit opinioni, qui Urbem in ipso Festo Pentecostes captam esse autumant: ex eo tamen fundamento, quod expugnatio anno 1453. facta sit, assumptâ hac feriâ, falsitatem ejus adhuc apertiùs demonstrabimus; ac deinde feriam illam tertiam post diem Corporis Christi quoque, num rectè assignata fuerit, examinabimus. Quæstio igitur primò est, num anno 1452. an verò 1453. dies 29. Maji fuerit feria tertia? secundò, num feria tertia Pentecostes alterutro horum annorum inciderit in diem 29. Maji? tertio, num anno 1453. feria tertia post Festum Corporis Christi in eandem diem inciderit?

XIV. Primò ad inveniendum, num anno 1452. vel 1453. dies 29. Maji fuerit feria 3. geminam methodum monstrat *Calvis. Isagog. Chronol. Cap. 16.* Juxta priorem operatio talis est.

Ann.	Cyc. Sol.
5.	13.
1447.	8.
1452.	5.

Annus proximè minor in Tabula secunda Syzygiarum lunarium pag. 24. est 1447. cui adscriptus est Cyclus Solis 8. Residuum pro anno 1452. sunt 5. quæ in Tabula prima habent Cyclum Solis 13. Facta Subtractione prioris à numero residui, supersunt 5. qui Cyclus Solis designat annum Bisse-

Bissextilem, cum literis Dominicalibus B. A. quarum illa à Cal. Jan. usque ad 24. Febr. hæc verò deinceps valet. Inspecto autem Calendariō Julianō, dies 29. Maji insignita est literā B. unde manifestum est, anno 1452. diem 29. Maji non fuisse feriam tertiam, sed secundam, quam designat B. quando A. litera Dominicalis est.

XV. Juxta posteriorem methodum *Calvisii*, (quæ absque Tabula Syzygiarum usurpari potest) annis 1452. addantur 9. & Summa per 28. dividatur: sic relinquuntur 5. qui est Cyclus Solis pro hoc anno. Deinde ex hoc Cyclo investiga feriam diei 29. Maji, modò antea ostensō. Eat nunc *Bellarminus*, & scribat, isto anno literam Dominicalem fuisse A. Nam 1452. designare annum Bissextilem, vel pueri in Scholis norunt, qui 52. per 4. divisus, nihil vident superesse.

XVI. Secundūm *Franckenbergerum* in Fundamentis Veræ Chronologiæ, ita procedi potest. Primò videatur, quem Cyclum Solis habet annus 1452. qui per ipsius Tabulas Syzygiarum lunarium sic apprehenditur. Numerus proximè minor est 1408. cum Cyclo Solis o. Residuum 44. ubi Cyclus Solis 5. qui quæsitum ostendit.

Ann.	Cyc. Sol.
44.	5.
1408.	o. Subtr.
1452.	5.

Vel ex Periodo Julianas sic: ad annos 1452. adde 4713. nam annus 1. Æternae Christianæ statuitur respondere anno Periodi Julianæ 4714. Summam 6165. divide per 28. relinquuntur 5. quæ Cyclum Solis hujus anni exhibent. Deinde inquiratur, quâ feriâ Cyclus iste inchoetur. Ostendit autem ejusdem Tabula Cyclorum Solarium feriam 7. Hic numerus feriæ, sed dempta unitate, addatur ad numerum diei 29. Maji, Inde à Calendis Januarii supputatum. Est autem in anno Bissextili, qualem præsentem esse vel Cyclus Solis ostendit, (nam hoc observare Franckenbergeriana methodus requirit) 150. Fiunt 156. Hæc dividantur per 7. Quod in residuo manet, ostendit, quæ feria d. 29. Maji fuerit, nempe 2.

Cycl. S. fer.

5.	7.						
		1					
		6					
d.	150.	à Cal. Jan.					
	156.	Add.					

156 (22)
22

XVII. Vicissim verò pro anno 1453. in *Calvisii* Tabula residuum sunt 6. quæ habent Cyclum Solis 14. Subtrahe 8. (quem Cyclum Solis in annis expansis, ut antea vidimus, habet 1447.) à 14. supersunt 6. qui Cyclus habet literam Dominicalem G. Cùm igitur dies 29. Maji habeat literam B. patet, incidisse eam hoc anno in feriam 3.

XIX. Juxta *Franckenbergerum* methodus ita se habet. Primo Cyclus Solis sic investigatur. Ad numerum proximè minorem 1408. cum Cyclo Solis 0. residuum sunt 45. cum Cyclo Solis 6. qui etiam reperitur per Periodum Julianam, in qua annus Christi 1453. est 6166. quâ Summâ per 28. divisâ, relinquuntur itidem 6. Deinde Cyclus Solis 6. inchoatur feriâ 2. Unitate igitur demptâ, & reliquâ additâ ad diem 29. Maji, seu (quia annus communis est) 149. & Summâ 150. per 7. divisâ, prodit feria 3. Sic igitur & hæc methodus quadrat, feriâmque tertiam die 29. Maji anno Christi 1453. fuisse demonstrat.

XIX. Secundò dispiciendum est, num feria aliqua Pentecostes, & quia anno 1452. vel 1453. in diem 29. Maji incidenterit. Pro anno 1452. methodus talis est. Primum quæro Novilunium, & deinde Plenilunium Paschale, & sic apparebit cum Festum Paschatis, tum Pentecostes.

XX. Et juxta *Calvisium* quidem Novilunium Paschale anni 1452. sic investigo. In Tabulæ Noviluniorum parte secunda apud *Calvis.* fol. 24. numerus proximè minor est 1447. adscriptis d. 17. fer. 6. hor. 7. min. 4. secund. 45. Cycl. Sol. 8. Residuum 5. in prima Tabulæ parte habent d. 97. f. 2. h. 4. 12. / 38. Cycl. Sol. 13. Lunæ 9. Subtractis illis ab his, prodit tempus Novilunii Paschalis anno 1452. in hunc modum.

Anni	d.	f.	h.	I	II	Cyc. S.	L.
5.	97.	2.	4.	12.	38.	13.	9.
1447.	17.	6.	7.	4.	45.	8.	Subtr.
	79.	21.	21.	7.	53.	1.	9.

Ergo

Ergo Novilunium Paschale medium anno 1452. factum est die à Cal.
Jan. 79. (qui intelligendus est completus, quia annus est Bissextilis:
id quod circa Tabulas Calvisianas semper est observandum, quan-
quam ille nuspia hoc, quantum ego viderim, admoniceat) id est, 21.
Martii fer. 2. completa, id est, 3. hor. 21. / 7. // 53. Cyclo Solis 5. Lunæ
9. Ad hoc repertum Novilunium adde unum Plenilunium, seu dimi-
diam Lunationem, nempe dies 14. fer. 7. hor. 18. / 22. // 2. ita, quod
proveniet, indicabit Plenilunium hujus anni Paschale, nempe d. à Cal.
Jan. 95. completâ, id est, 6. April. fer. 4. completâ, seu 5. hora post med.
noct. 15. / 29. // 55.

Novil. Pasch.	d.	f.	h.	1	11	C. S.	L.
A.C. 1452.	79. compl.	2. compl.	21.	7.	53.	5.	9.
Plenil. I.	14.	7.	18.	22.	2.		
Plenil. Pasch.	I	1	15.	29.	55.	5.	9.
A.C. 1452.	95. compl.	7.					

4. compl.

Quoniam ergo Plenilunium Paschale anno 1452. incidit in diem 6. Apri.
fer. 5. proximè sequente Dominica d. 9. April. (juxta Calendarium
Julianum, licet contra statuta Concilii Niceni, siquidem coincidit cum
Paschate Judæorum) fuit Festum Paschatis. Jam adde dies 49. & de-
prehendes, Festum Pentecostes incidisse in diem 28. Maji, feriam au-
tem ejus secundam fuisse 29. Maji, tertiam 30. Maji.

XXI. Faciemus etiam periculum per methodum Franckenberge-
rianam. Proximè minor numerus in ipsis Tabulis Syzygiarum Luna-
rium est, ut jam ante vidimus, 1408. additis d. 22. hor. 4. / 0. // 9. Cycl.
Sol. o. Residuum 44. d. 102. hor. 1. / 8. // 6. Cycl. Sol. 5. Lun. 9.

Ann.	d.	h.	1	11	Cyc. Sol. Lun.
44.	102.	1.	8.	6.	5.
1408.	22.	4.	0.	9.	0.
					Subtr.
Novil. Pasch. 1452.	79. compl.	21.	7.	57.	5.
Plenil. I.	14.	18.	22.	2.	
Plenil. Pasch.	I	15.	29.	59.	5.
A.C. 1452.	95. compl.				9.

Facta igitur Subtractione & Additione cognoscitur, Novilunium ac Plenilunium Paschale anno 1452. eodem modo se habere, ut antea per operationem Calvisianam, nisi quod in Secundis differentia quaternaria est. Proinde etiam Pascha & Pentecostes Festum eodem modo proveniet. Ferias Franckenbergerus studiosè & proprio consilio omisit, quæ quomodo indagandæ sint, jam antea est ostensum.

XXII. De Novilunio hoc (ut & consequenter Plenilunio) si dubitatio esset, verūmne hujus anni Novilunium Paschale sit, nec ne, supererent varia ~~certitudinea~~, de quibus tamen nolo nunc agere, cum non sit opus.

XXIII. Accedamus nunc ad annum 1453. Operatio juxta Calvisium talis est.

Ann.	d.	f.	h.	I	II	Cyc. S. L.
6.	86.	6.	13.	2.	15.	14 10.
1447.	17.	6.	7.	4.	45.	8. Subtr.
Novil. Pasch.	69.	0.	5.	57.	30.	6. 10.
A. C. 1453.						
Plenil. I.	14.	7.	18.	22.	2.	Add.
Plenil. Pasch.	84.	1.	0.	19.	32.	6. 10.
A. C. 1453.						

Ita Plenilunium Paschale anno 1453. accidit die à Cal. Jan. 84. id est, 25. Mart. fer. I. med. nocte, / 19. II 32. Cyclo Solis 6. Lunæ 10. ubi Litera Dominicalis est G. & ipsum Pascha celebratum est d. I. April. quæ est à Cal. Jan. 91. ad quam adjectis 49. datur Festum Pentecostes die 140. seu die 20. Maji.

XXIV. Juxta methodum Franckenbergeri sic proceditur.

Ann.	d.	h.	I	II	Cyc. S. Lun.
45.	91.	9.	56.	43.	6. 10.
1408.	22.	4.	0.	9.	0. Subtr.
Novil. Pasch.	69.	5.	56.	34.	6. 10.
A. C. 1453.					
Dimid. Lun.	14.	18.	22.	2.	Add.
Plenil. Pasch.	84.	0.	18.	36.	6. 10.
A. C. 1453.					

Rur-

Rursus in idem tempus cædit Novilunium, itemque Plenilunium Paschale, & consequenter etiam Festum Pentecostes anno 1453. ut antea per methodum *Calvisii*, nisi quod hinc quoque in primis & secundis exigua discrepantia est.

XXV. Majoris certitudinis atque evidentiæ causâ, & ut alliciam alios quoque ad hoc studium tractandum, non gravabor etiam aliorum Autorum methodos huc applicare. Edidit paucos ante annos *M. Iac.* *Ellrodius vernaculâ lingua Calendarium medium, seu Conformatatorium, id est, (ut ipse met Latinum titulum voluit esse) præter Julianum & Gregorianum Tertium, sive intermedium.* Si igitur ad illius rationem per Tabulam ejus Fundamentalem Pascha & Pentecosten anni 1452. invenire cupio, primò querendum est Plenilunium Paschale, cuius methodum ostendit quæst. 46. Schema tale est.

Ann.	d.	h.		
Unitate 1451.	18.	15.	10.	Radix Bissex.
dempta 1000.	15.	15.	13.	
400.	12.	3.	50.	
51. { 40	21.	21.	18.	
{ 11.	0.	20.	9.	Add.
	67.	15.	40.	
Num. Period. prox.	73.	19.	50.	
Additum.	67.	15.	40.	Subtr.

Plenil. Pasch. April. 6. 4. 10.

Hinc deprehenditur Plenilunium Paschale ann. 1452. aliquot horis prius, quam antea per Tabulas *Calvisii* & *Franckenbergeri*, quemadmodum collatio demonstrat: id quod peritis Mathematicis dijudicandum relinquo. Pergemus autem ab hoc ad ipsum diem Paschatis inveniendum. Hinc ex præcepto quæst. 47. primò querendus est Cyclus Solis, juxta quæst. 31. §. 2. Annus in Tabulæ Cycli Solaris parte 2. proximè minor est 1348. Hinc operatio hujusmodi se habet.

Ann.	1452.	Cyc. Sol.	Ex ☽
Prox.	1348.	13.	16.
Resid.	104.	20.	Add.
		33.	
		28. Subtr.	
		5. Cycl. Sol. lit. Dom. B. A.	Est

Ergo anno 1452. Cyclus Solis 5. & Litera Dominicalis B. A. nempe B. à Cal. Jan. usque ad 24. Febr. A. autem deinceps. Deinde Ellrodius quæst. 47. §. 2. inventâ Literâ Dominicali, jubet videre, quæ dies proximè post inventum terminum Paschalem hujus Cycli literam Dominicalem habeat, utpote in quam Festum Paschatis incidat. Etiam si autem pro hoc inveniendo nullam præterea apud ipsum manuductionem reperio, est tamen ex ordine Calendarii Juliani, qui etiam apud *Calvisium* pag 19. seqq. visitur, d. 9. April. Ita res tandem eodem recidit, quod superius ex methodo Calvisii & Franckenbergeri, ut nimirum Festum Pentecostes anno 1452. fuerit d. 28. Maji, litera Dominicali, pro ista anni parte, A.

XXVI. Pro anno 1453. operatio talis est.

Unitate dempta	Ann.	d.	h.	/	Radix Comm.
	1452.	17.	15.	10.	
1000.	15.	15.	13.		
400.	12.	3.	50.		
52. {	40. 21. 12. 12.	21.	18.		
		11.	20.	Add.	
		2	1	III.	
		79.	66.	60.	
			48.	51.	
			18.		
Num. Period. prox.		d.	h.	/	
Additum.	103.	8.	34.		
Plenil. Pasch. April.	79.	18.	51.	Subtr.	
	23.	13.	43.		
	I.	II.	30.	Add.	
Mart.	25.	25.	73.		
			60.		
		24.	13.		
		I.			

Hic quia pro Plenilunio & Termino Paschali producta Aprilis dies est ultra 19. d. & 13. horas, addenda fuerunt I. II. 16. juxta quæst. 46. §. 3. ut ita

Ita Plenilunium ex mense secundo in præcedentem retrahatur, depre-
henditurque accidisse die Mart. 25. hora 1. post med. noct. min. 13. in
quorūs exigua est à superioribus differentia.

XXVII. Ad inveniendum Cyclum Solis anni 1453.

Ann.	1453.	Cycl. Sol.	Ex. ☉
Prox.	1348.	13.	16.
Resid.	105.	21.	Add.
		34.	
		28. Subtr.	
		6. Cyc. Sol. lit. Dom. G.	

Inventō Cyclō Solis 6. cum litera Dominicali G. dies, quæ post 25.
Mart. proxima habet literam G. debet esse Festum Paschatis. Est au-
tem d. i. Aprilis. Huic si addantur dies 49. producetur Festum Pascha-
tis, ut superius, die 20. Maji.

XXIX. Hæc via est prolixior & laboriosior. Aliam paulò com-
pendiosiorem (sed aliis obnoxiam incommidis) ostendit idem Ellrod.
quæst. 49. nempe per Tabulas Intervallorum, quam etiam tentare li-
bet. Ad inveniendum Intervallum minus inter Festum Nativitatis &
Dom. Quinquagesimæ juxta quæst. 37. investigandus est primò Nume-
rus aureus, juxta methodum, quæst. 33. monstratam. Ejus numerus
in Tabula VI. sub num. I. ostendit Intervallum sub litera Dominicali,
quæ etiam priùs cum Cyclo Solari quærenda est. Cum reperto dein-
de Intervalle ingredienda est Tabula VII. Festorum mobilium, ubi Fe-
stum Paschatis & Pentecostes reperietur.

Pro numero aureo anni 1452. è II. Tab.

Cycli Lunaris.

Ann:	1452.	A. N.
Prox. min.	1184.	15.
Resid.	268.	2. Add.

17. Aur. Num.

Hic pro anno 1452. reperitur aureus numerus 17. Verùm hic falsus est,
ut ex superioribus patet, & producit quoque omnia festa mobilia falsa.
Assumpto enim eo cum litera Dominicali, quæ sup. reperta est, nempe
B. A. sed assumendo solam literam B. ingressis Tabulam Intervallorum

C

VI.

VI. pro Paschate designat sub litera Dominicali eadem B: diem 17. Aprilis, pro Pentecoste 5. Maji. Sed haec falsa est designatio, quemadmodum è superioribus operationibus satis claret. At si cum vero numero aureo nempe IX. Tabulam dictam ingrediamur, reperitur verum Intervallum VIII. i. Istud autem designat pro Paschate diem 10. Aprilis, ubi nihilominus error unius diei haeret, cum ad præcedentem 9. Aprili pertineat, ut antea demonstratum, & litera Dominicalis A. requirit, quippe quæ diei 9. Aprilis non competit. Geminum igitur vitium hinc deprehenditur, quorum quidem posterius corrigi facile potest, quemadmodum mox dicetur: sed de priori viderint alii. Prædicat quidem Ellrod. quæst. 30. de hac sua Festorum mobilium Tabula, quod omnia Paschata, etiam absque discrimine annorum Bissextilium, ostendat. Sed in annis Bissextilibus certè fallit, quemadmodum præsens exemplum demonstrat. Declarabo etiam aliò. Annus hic currens 1664. est Bissextilis, cuius numerus aureus 12. lit. Dom. C. B. juxta Calendarium Julianum. Tabula Ellrodiæna Intervalli minoris ostendit sub numero XII. & litera B: Intervallum VIIH. i. quod quidem in Tabula Festorum Pascha collocat in d. 10. Aprilis, ubi hoc anno fuit: sed Intervallum non est VIII. septimanarum, & unius diei, sed duorum. Tale autem Intervallum reperitur sub numero aureo XII. eum litera Dominicali C. & postea Pascha perperam figit in d. II. Aprilis. Sumamus aliud exemplum. Anni 1660. itidem Bissextilis, numerus aureus est 8. Litera Dom. A. G: Sumo literam G. ubi offendit IX. 6. sed error est, & verum Intervallum datur sub litera A. nempe X. o. cum tamen ille nusquam, quod ego observaverim, indicet, in annis Bissextilibus priorem literam Dominicalem assumendum esse. Hoc Intervallum Pascha demonstrat in d. 23. Aprilis, cum tamen 22. fuerit. An fortassis hoc referendum, quod quæst. 50. NB. 2. circa Dominicam Reminiscere admonet, ut scilicet in annis Bissextilibus à reperto per Intervallum die mensis, una dies subtrahatur? Atque id quidem in tribus istis exemplis procederet. Sed primò adhuc errorem esse, operatio de anno 1452. apertum facit, ubi vitiosus numerus aureus productus fuit. Deinde admonitio de subtrahenda una die, in ipsiusmet exemplo fallit, cum dicto anno 1660. (quem pro exemplo assumit) Dominicæ Reminiscere non

non fuerit die 17. sed 18. Martii, quemadmodum etiam litera Dominicalis G. requirit. Non pigebit, rem adhuc unicō exemplō experiri. Annus 1656. est Bissextilis: numerus aureus 4. Litera Dominicalis F. E. Numerus aureus IV. cum litera F. indicat Intervallum VII. 5. quod verum est. Sed rursus Pascha die uno posterius fit, nempe d. 7. April. cū in diem 6. inciderit, quod ostendit iterum, & requirit litera Dominicalis. Duo igitur pro certis hīc videor mihi invenisse: primò, quod in annis Bissextilibus, ad inveniendum in Tabula Ellrodiana Intervallum minus, assumenda sit litera Dominicalis prior: secundò, quod pro reperita die Paschatis, in iisdem annis, sumenda sit proximè præcedens; & sic etiam in reliquis festis. Habet quidem similem pœnè observationem quæst. 26. §. 4. & quæst. 41. §. 2. sed illa huc non pertinet, nec quadrat, sed ad Tabulam Universalem. Quod autem nostrum thema de anno 1452. attinet, malim ab ipso Dn. Autore informationem meliorē expectare. Ego enim nec inter Mathematicos nomen profiteor meum, nec inter Astronomiæ peritos: sed ab iis, quorum est ista è professo tractare, libenter gratōque animo accipio, quantum tractatio-rum Chronologicarum requirit.

XXIX. Barthol. Scultetus anno 1574. in vernacula lingua edidit *Computum Ecclesiasticum, in Calendarium perpetuum omnium hujus mundi annorum Christi directum & extructum*. Ex eo, antequam ad annum nostrum 1453. progrediar, libet etiam Paschata haec tenus tractata investigare. In secunda igitur illius parte, ubi annos Christi expansos & singulos ponit, usque ad 2660. Columnā III. talem reperto ordinem:

A. C. 1452. Indict. 15. Cyc. Sol. 5. Lit. Dom. B. A.

Num. Aur. 9. Interv. min. 8. Sept. i. d.

Cum hoc Intervallo pergo ad Partis 3. Tabulam II. Festorum mobilium, quæ complectitur Pascha in extrema columna, ubi inter annos Bissextilles in promptu est sub Intervallo minori 8. 1. Pascha in die 9. April. Pentecoste in d. 28. Maii. Similiter pro anno 1664. sub Intervallo minori 8. 2. exhibet Pascha d. 10. Aprilis. Pro 1660. sub Intervallo min. 10. o. d. 22. Aprilis. Pro 1656. sub Intervallo min. 7. 5. d. 6. Aprilis. Hæc pro imperitis quoque via expeditissima est, integrum etiam Calen-

clarium (exceptis aspectibus cœlestibus, & aliis inde dependentibus) extruendi: ubi tamen suppetias fert Computi illius Pars I.

XXX. Tempus jam est, ut pedem promoveamus ad annum 1453.
Operatio ex methodo Tabulae Intervalorum Ellrodianaæ talis est.

Pro inveniendo aureo numero anno 1453.

è II. Tab. Cyli Lunaris.

Ann.	1453.	A. N.
Prox. min.	1184.	15.
Resid.	269.	3. Add.

18.

Hic debet esse Numerus Aureus pro anno 1453. sed iterum falso, cum verus sit 10. Sed assumatur tamen litera hujus anni Dominicalis G. & cum 18. quæratur Intervalum minus. Reperitur VI. 6. ubi per accidens fit, quod nihilominus in Tabula Festorum designatur verum Pascha, nimirum d. 1. April. quia nimirum idem Intervalum est etiam sub Cyclo Lunari 10. Et sic elicetur etiam verum Festum Pentecostes, quod ibidem figitur in 20. Maji.

XXXI. In Sculteto reperio hunc ordinem:

A. C. 1453. Indict. I. Cycl. Sol. 6. Lit. Dom. G. Cyc. Lun. 10.
Interval. min. 6. 6.

Sub hoc Intervallo in Tabula annorum communium pro Paschate designatur d. 1. Aprilis, pro Pentecoste d. 20. Maji.

XXXII. Demonstratum haec tenus est, anno quidem 1452. Pentecostes festum in diem 28. Maji incidisse, quod paetò feria tertia non est 29. sed 30. Maji: sed anno 1453. idem Festum fuisse d. 20. Maji, atque adeò diem expugnationis Urbis Constantinopolitanæ, nempe 29. Maji, eandemque feriam tertiam, à Festo Pentecostes aliquantò longius abire. Supereft, ut videamus, quid de testimonio Chronicorum Hungariorum statuendum sit, quod hanc diem pro feria tertia post diem Corporis Christi venditat. Ego Chronicum istud non vidi, ut adeò de eo nihil certi pronunciare possim. Si tamen ita habet, ut à Bucholzer citatur, errore non caret. Quando enim Festum Pentecostes est die 20. Maji, Festum Corporis Christi est die ejusdem mensis 31. quemadmodum etiam repe-

reperitur in Tab. Sculteri. Ita dicendum potius fuisset, captam esse Constantinopolim feriâ tertîâ ante Festum Corporis Christi, seu post Octavas Pentecostes, id est, (ut vulgo loquimur) Festum SS. Trinitatis, quippe quæ in 29. Maji tum cadit.

XXXIII. Quartus anni captæ Urbis Constantinopolitanæ character suppeditatur à Venetiarum Duce, in citata epistola ad Fridericum Imperatorem, qui factum testatur esse Indictione prima. Etiam si igitur annum non expressisset, potuisset tamen (modò id certum fuerit, fuisse unum è decuria quinta supra millesimum & quadringentesimum annum) absque omni dubio deprehendi. Cùm autem alias tergemina Indictione sit, Cæsarea scilicet, à Constantino M. instituta, Constantinopelana, & Romana, seu Pontificia, quæ singulæ alios atque alios terminos habent: notandum est, hic intelligi postremam, quæ jam tum temporis in Romana Ecclesia in usu fuit, atque etiamnum in tota Europa est, & initium sumit à Calendis Januarii. Hæc, docente Calvisio Isagog. cap. 16. invenitur in annis Æræ Christianæ, si numero annorum dato tria adjiciantur, & tota Summa dividatur per quindecim. Quod enim in residuo manet, Indictionem anni quæsitam ostendit. Si nihil remanet, indicatur postrema Indictio, nempe 15. Ergo anno 1452. fuit Indictio 15. sed anno 1453.

1452.	XVII 3	1453	XVIII 80
1455	XIV 88 XVIII 97	1456	XIV 88 XVII 97

Atque utramque Indictionem invenimus etiam superiùs in Tabulis Sculteri, estque expressa à Calvisio in Chronologia, unâ cum Cyclis Solis & Lunæ convenientibus, prout solet.

XXXIV. Ita jam satis ex veris fundamentis Chronologicis demonstratum est, Constantinopolim non anno 1452. sed 1453. & quidem minimè in Fériis Pentecostalibus, sed post Festum SS. Trinitatis feriâ 3. seu die Martis, nempe 29. Maji à truculentissimo Christiani nominis hoste expugnatam captamque esse, idque ut immotam veritatem con-

ixra omnes dissentientes defendi posse. Ethoc vidit jamdudum etiam Baronii epitomator *Spondanus*, quando ad hunc annum ita scripsit: *Capta est Vrbs Constantinopolitana feria tertia, sive Martis, vigesima nona Maji, seu 4. Calendarum Iunij.* Quod verò nonnulli recentiores addunt, fuisse tunc tempus Pentecostes: dixerunt id ipsi, sive persuasi, cladem contigisse Anno 1452. quo dies Pentecostes incidit in diem vigesimum octavum Maji, ut sic argumentarentur, illatam Græcis illam esse in pœnam eorum hæreseos de Spiritu Sancto: sive absque ullo temporis examine, etiam si cladem ponant Anno 1453. noluerunt argumentationem illam de Spiritu Sancto prætermittere, cum ceteroquin dies Pentecostes præsenti Anno 1453. quo Pascha contigit prima Aprilis, inciderit in vigesimam Maji, ac proinde clades biduo post illius Festi Octavas. Hæc ille. Nos omnia ista evolutè docuimus, non solùm eum in finem, ut de rei veritate tantò apertius constaret, sed ut hoc insigni & illustri exemplo insimul viam commonstraremus, in aliis quoque Chronologicis dubiis rem ad vera hujus Scientiæ principia, veluti ad Lydium lapidem, examinandi. Experimur enim, multos in res Chronologicas irrumpere illotis planè manibus, dum audent de temporum ratione judicare, cùm, quomodo judicium instituendum, aut unde petendum sit, minimè intelligant. Cujusquidem rei vel unica penes plurimos hæc causa est, quod à multis seculis studium istud, tam necessarium, quam utile, negligentius est habitum; neque etiam, postquam operâ Magni illius Scaligeri è tenebris quasi in lucem est protractum, ab illis, qui in eo excolendo & propagando perplurimum præstitere, sufficiente pro discere cupientibus methodo & perspicuitate tractatum: Reperiuntur tamen hodie Viris sanè quam doctissimi, qui si velint, succurrere studiosæ juventuti hac quoque in parte facile queant. Quos inter præcipue ac meritò nomine autorem Breviarii Chronologici, Dn. AEgid. Strauchium, prout ex lingue leonem ego agnosco. Dn. Reinhold. Franckenbergerum p.m. observavi in Fundamentis veræ Chronologiæ, quæ veluti prægustum quendam Orbi literato dedit, Chronologiam promittere, in qua multa pleniùs traditurus sit: de qua tamen nihil amplius compertum haetenus habeo, nisi quod spes possit esse, ut ex ipsius aliquando scriniis commodò publicò proferatur. Ego tametsi, quam curta mihi domi sit supel-

lex,

Iex, melius agnosco, quam quisquam, eo tamen fine ante hoc quadrile-
nium, & quod excurrit, *Dissertatione de Natura & Constitutione Chrono-
logiae* edita, delineatione brevi indicavi, quid ex meo, sat paupere licet,
penū communicare cum aliis non solum possem, sed vellem quoque, si
essent, qui sumptibus suis negotium promoverent. Non tantum enim
planè ac methodicè de omnibus, in quibus totum studii Chronologici
momentum situm est, agere constitui, & ea perinde, ut in isto Aposto-
lilate factum, exemplis declarare: verùm etiam cum continua anno-
rum ab Orbe condito usq; ad finem septuaginta Hebdomadum Danie-
licarum, diversa quidem à multis, sed bene fundata serie, prolixiorē
Commentarium in difficilima Scripturæ loca (quæ absque exquisitiore
Chronologiæ culturâ nunquam expediri posse videntur) edere. Cùm
autem defuerint hactenus, & qui huic operi suam addicerent operam,
& qui currere volenti calcar adderent, fateor, me quoque multis pœnè
similem factum elanguisse. His tamen paucis chartis, esse adhuc in
me pristinam voluntatem, talentulum meum non abscondendi, signifi-
care volui, quia, ut facerem, par esse duxi. Benevolum proinde Le-
torem, & amantem bonorum studiorum, de hoc meo qualicunque
conatu haud sinistrè judicaturum, sed cum potius si non factis, saltēm
voto suo adjuturum totus confido. Deus Opt. Max. conterat dentes
orientalis tyranni, ut recuperata Hungariæ & Germaniæ pace, quæ ad
commodum Ecclesiæ & totius literariæ Reipublicæ faciunt, porrò
etiam suscipere ac tractare liceat, per JESUM CHRISTUM, unicum
orbis Redemptorem & Salvatorem,

AMEN.

F
I N I
S.

¶(0)¶?¶(0)¶?
¶:(0):¶?
¶

AK TH 6/06

nc

83/4

Q.K.368,24.

X 190

CHRC

CAPT.
CONSTA

non n

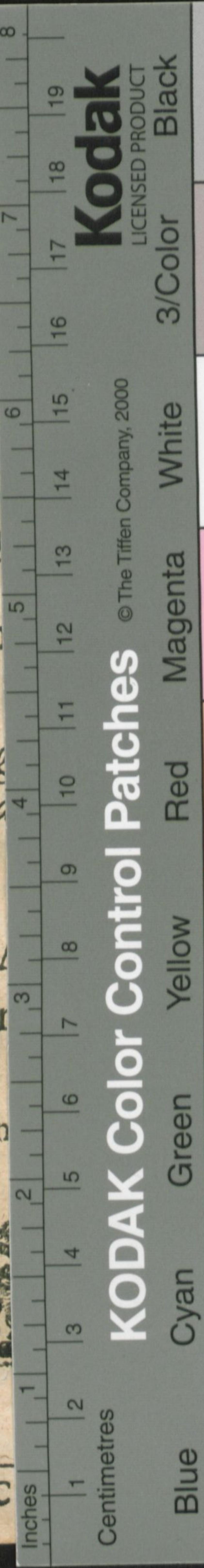
imò intantacalig
hoc

M. C
Suin

An

EXC

CUM

RBIS
TANÆ

im

onologicarum

ES.

